

Fabrice Polderman in Parijs

AMBITIEUS EN MYSTERIEUS. Zo typeert Karel De Klerck de persoonlijkheid van Fabrice Polderman, op wie hij gebotst was toen hij een studie over driekwart eeuw geschiedenis van de Pedagogische Wetenschappen aan de Rijksuniversiteit Gent samenstelde. De grote rol die deze eerder onbekende West-Vlaming gespeeld had, intrigeerde hem en leidde tot een aparte publicatie¹. Polderman, die hoogleraar Duitse literatuur zou worden maar ook een tijdlang op de kabinetten van onderwijsministers Hubert en Huysmans werkte, werd in 1885 te Nieuwpoort geboren. Zijn ouders verhuisden in 1890 naar Brugge. Fabrice studeerde er af als primus aan het atheneum. Daarna studeerde hij aan de Gentse universiteit Germaanse Filologie, maar behaalde intussen eerste prijzen in wedstrijden voor Romaanse Filologie. Vanaf 1908 gaf hij les in Chimay en dan in Brugge. Conflictueus nam hij verlof zonder wedde. Terwijl hij een graad in Romaanse Filologie haalde aan de Luikse universiteit en volop begon te publiceren, won hij een reisbeurs voor 2 jaar naar buitenlandse universiteiten.

En daar raakt K. De Klerck het spoor bijster. Verslagen over zijn verblijf in het buitenland lijken verdwenen te zijn. In 1913, toen hij al weer les gaf in Bergen, schreef hij wel dat hij gestudeerd had “te Parijs, Berlijn, Kopenhagen, Londen, Amsterdam enz. enz. al naar de noodwendigheden en den lust van het oogenblik.” Maar veel is hier verder niet over bekend. In het artikel dat K. De Klerck in *Biekorf* wijdde aan de boeken die Polderman in Brazilië publiceerde over Leopold III, wordt die reeks universiteiten daarom gewoon herhaald². Ook in zijn recensie van het boek wees N. Van Campenhout er omwille van nog andere leemten in de biografie op dat Polderman verder onderzoek verdient, o.m. inzake zijn relaties in binnen- en buitenland³.

-
- 1 K. DE CLERCK, *Prof. Fabrice Polderman: ambitieus en mysterieus, (Uit het verleden van de RUG, 44)*, Gent, 2005 (het citaat op p. 27).
  - 2 K. DE CLERCK, ‘Een Bruggeling in Brazilië. Farbrice Polderman (1885-1914) en zijn boeken over de Tweede Wereldoorlog’, in: *Biekorf*, 112 (2012), p. 132.
  - 3 In *Wetenschappelijke Tijdingen op het gebied van de geschiedenis van de Vlaamse beweging*, 64 (2005), p. 183-185.

Voor Parijs zijn die reconstrueerbaar. Polderman studeerde er aan de *École pratique des hautes études*, in de *Section des sciences historiques et philologiques*. Er waren in 1910-1911 naast Polderman nog twee Belgen⁴. De eerste was de Brusselse Jood Gustave Cohen (Sint-Joost-ten-Node 1879-Parijs 1958), doctor in de Rechten van Brussel (1901) en doctor in de Romaanse Filologie van Luik (1903). Hij ontpopte zich tot een belangrijke literatuurhistoricus van de middeleeuwen en zou van 1912 tot 1919 professor zijn aan de universiteit van Amsterdam. Daarna behaalde hij nog een doctoraat in de Letteren aan de Sorbonne Parijs (1920), werd professor in Strasbourg en de Sorbonne en tijdens de Tweede Wereldoorlog in New York⁵. De andere was de Waal Armand Delatte (Ville-en-Hesbaye 1886-Luik 1964), die zich ontwikkelde tot een vooraanstaande kenner van Pythagoras en het humanisme. In 1915 behaalde hij het diploma van de *École pratique des hautes études*. Vanaf 1914 was hij leraar aan het atheneum van Chimay en Luik waarna hij hoogleraar in Luik werd. Zijn academische carrière werd meermaals bekroond⁶.

Ook tijdens het academiejaar 1911-1912 volgde Polderman lessen aan hetzelfde instituut in Parijs. Van de 690 inschrijvingen voor de twee semesters waren er 316 niet-Fransen⁷. Naast Polderman en opnieuw Cohen waren er nog 2 Belgen. Gustave Charlier (Hoei 1885-Brussel 1959), specialist in zowel middeleeuwse als moderne Franse literatuur, verbleef in 1912 al voor de tweede maal aan de *École pratique*, nadat hij intussen in Florence en Bonn gestudeerd had. Eind dat jaar werd hij aangesteld tot hoogleraar in Brussel,

---

4 *Annuaire de l'École pratique des hautes études. Section des sciences historiques et philologiques, 1911-1912*, Parijs, 1911, p. 126 (*Liste des élèves et des auditeurs réguliers pendant l'année scolaire 1910-1911*, p. 111-131; Cohen op p. 115, Delatte op p. 116).

5 In 1950 werd hem een huldeboek aangeboden: *Mélanges offerts à Gustave Cohen*, Nizet, 1950; vijf jaar later werd zijn bibliografie apart gepubliceerd: H. CHAMPION, *Bibliographie des œuvres de Gustave Cohen*, Michigan, 1955.

6 J. LABARBE, 'Nécrologie: Armand Delatte (1886-1964)', in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 43 (1965), p. 457-459.

7 *Annuaire de l'École pratique des hautes études. Section des sciences historiques et philologiques, 1912-1913*, Parijs, 1912, p. 153 (*Liste des élèves et des auditeurs réguliers pendant l'année scolaire 1911-1912*, p. 139-158; Charlier en Cohen op p. 143, Humpers op p. 148).

waar hij de afdeling Romaanse Filologie mee vorm gaf⁸. Tenslotte was er Arthur Humpers (°Bressoux 1881) die voor en na de Eerste Wereldoorlog publiceerde over Griekse taal- en letterkunde. Charlier, Polderman en Humpers hadden in 1909 al meegeedongen in de reisbeurzenwedstrijd: Charlier werd toen ex aequo eerste gerangschikt samen met Paul Decoster (doctor Wijsbegeerte en Letteren van Brussel), Polderman was derde, Humpers vierde⁹.

Polderman volgde in Parijs les bij Thomas en Gauthiot¹⁰ en daarna bij Gauthiot, Lefranc en Camerlynck. Dat laatste jaar zaten ook Cohen en Charlier bij Lefranc, dus het lijkt waarschijnlijk dat zij elkaar gekend hebben. Zoals het past voor bekroonden van die beurzen, ontpopten de Belgen zich later tot toppers in hun vakgebied. Hun studies in Parijs worden daarbij doorgaans vermeld in hun biografieën of necrologieën. Opvallend is dat meerdere van hen daarna publiceerden in het *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis* (nog onder de Franse benaming) - maar Polderman zelf niet.

— JAN VAN ACKER

---

8 R. MORTIER, 'Gustave Charlier (20 juillet 1885-8 avril 1959)', in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 37 (1959), p. 914-918.

9 *Revue de l'Instruction Publique en Belgique*, 53 (1910), p. 185.

10 Zijn aanwezigheid in de *conférences* van Gauthiot wordt expliciet vermeld in *Annuaire 1911-1912*, p. 62-63 (waar ook een beschrijving van het onderwerp van deze lessen in de reeks *grammaire comparée*).